

**Forslag
til
Lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig
behandling, diagnostik og forskning m.v.**

(Ændrede regler for sæddonation)

§ 1

I lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 923 af 4. september 2006, som senest ændret ved lov nr. 1546 af 21. december 2010, foretages følgende ændring:

1. I § 20 indsættes før *stk. 1* som et nyt stykke:

”Kunstig befrugtning med sæddonation kan finde sted med anvendelse af sæd fra en anonym sæddonor eller en kendt sæddonor. Ved anvendelse af en kendt sæddonor skal både sæddonor og den modtagende enlige kvinde eller det modtagende par forinden samtykke hertil.”

Stk. 1-2 bliver herefter stk. 2-3.

§ 2

Loven træder i kraft den 15. juli 2011.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Lovforslagets baggrund og overvejelser vedr. sæddonorers anonymitet
2. Lovforslagets indhold
  - 2.1. Gældende ret
  - 2.2. Overvejelser og lovforslag
3. De økonomiske konsekvenser for det offentlige
4. De administrative konsekvenser for det offentlige
5. De økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.
6. De administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
7. De administrative konsekvenser for borgerne
8. De miljømæssige konsekvenser
9. Forholdet til EU-retten
10. Hørte myndigheder og organisationer
11. Sammenfattende skema

1. Lovforslagets baggrund og overvejelser vedr. sæddonorers anonymitet

Der er i dag fastsat regler om, at sæddonor i forbindelse med behandling i lægeligt regi skal være anonym for det modtagende par, den modtagende kvinde og barnet, ligesom sæddonor ikke må få oplysning om parrets, kvindens eller barnets identitet, jf. nærmere om gældende ret i afsnit 2.1.

Spørgsmål om anonym sæddonation har løbende givet anledning til debat i offentligheden, senest efter årsskiftet, hvor der fra flere sider har været udtrykt interesse for at styrke mulighederne for at kunne vælge, om sæddonation skal ske anonymt i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning i lægeligt regi. I lyset af dette er tiden nu efter regeringens opfattelse moden til en politisk stillingtagen til, om de nuværende regler om anonym sæddonation bør revideres, således at der skabes valgfrihed for den enkelte sæddonor og for den enlige kvinde eller parret, som ønsker at modtage sæddonation i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning.

Ved afvejningen af, om de nugældende regler om anonymitet skal ændres, må hensynene til sæddonor, til den enlige kvinde eller parret, til det kommende barn og til de overordnede samfundsmæssige hensyn vægtes i forhold til hinanden. Hensynet til barnet og familien må desuden ses i tæt sammenhæng, idet donationsformen kan påvirke familiens samlede velfærd.

I en redegørelse fra 2002 har Det Ethiske Råd anført en række hensyn, som kan indgå i afvejningen af, hvorvidt sæddonation skal ske anonymt. I redegørelse peges der bl.a. på nedenstående momenter for og imod anonymitet i forbindelse med sæddonation. De samlede betragtninger fremgår publikationen ”Ethiske problemer vedrørende kunstig befrugtning 2.del”.

Imod anonymitet

- *Anonymitet og principper for lovgivningen* - Det er et almindeligt princip, at der er lighed for loven, at det offentlige ikke medvirker til at forhindre borgerne i at få oplysning om sig selv, og at hensynet til den svage part spiller en rolle for udformningen af loven
- *Problematikken om fortielse* - Anonymiteten fremmer fortielsen, da forældrene får bedre mulighed for at skjule børnenes herkomst for dem. Men fortielsen udgør en moralsk krænkelse af børnene og kan skade relationerne i familien.
- *Retten til at kende og definere sin egen identitet* - Personen undfanget gennem donation bør selv have mulighed for at afgøre, om informationerne om donoren er væsentlige for selvforståelsen og identitetsdannelsen.
- *Det genetiske tillægges for stor betydning* - Ophævelse af anonymiteten vil svække en overdreven betoning af det genetiskes betydning og dermed fremme den sociale familieforståelse.

For anonymitet

- *Forældrenes ret til privathed* - Det offentlige skal så vidt muligt respektere forældrenes beslutninger angående familiedannelsen.
- *Problematikken om fortielse* - Det er på ingen måde givet, at en ophævelse af anonymiteten gør problemerne med fortielse mindre.
- *Angående retten til at kende sin genetiske far* - Det forekommer ikke plausibelt, at der eksisterer en ret til at kende sin genetiske far. I mange andre sammenhænge, for eksempel i forbindelse med utroskab eller børn født uden for ægteskabet, har barnet ikke adgang til informationer om sin far.
- *Parallelisering til andre former for befrugtning* - Mulighederne for insemination med donorsæd bør modsvare de muligheder for at blive gravide, kvinderne ellers ville have for eksempel gennem (aftalt) utroskab eller på det sorte marked, hvor det ville være uproblematisk at opretholde anonymiteten.

- *Hensynet til det infertile par* - Anonymiteten gør det lettere for den sociale far at udfylde faderrollen fuldt og helt, fordi han ikke risikerer senere at skulle dele rollen med en biologisk far.

Det er regeringens opfattelse, at der bør sikres mulighed for, at personlige overvejelser og holdninger bliver afgørende for den enlige kvindes eller parrets meget private og individuelle valg af, om der skal være kendskab til sæddonors identitet eller ej. Samtidig finder regeringen det vigtigt at sikre, at sæddonorer får en tilsvarende valgmulighed, dels for at tage hensyn til sæddonorernes egne ønsker, dels at sikre at antallet af sæddonorer ikke falder.

På den baggrund er det regeringens opfattelse, at der bør skabes frihed til, at både sæddonor og den modtagende enlige kvinde eller det modtagende par sikres selvbestemmelse til at anvende den donationsform, som passer vedkommende bedst.

Det bemærkes, at en eventuel fuldstændig afskaffelse af muligheden for at donere anonymt må forventes at medføre konsekvenser for behandling med kunstig befrugtning, da antallet af sæddonorer i hvert fald i en periode må ventes at falde væsentligt. Det kan skabe vanskeligheder med behandlingernes gennemførelse, således vil antallet af behandlinger med ICSI (mikroinsemination) sandsynligvis stige, hvilket vil medføre ægudtagning og IVF-behandling – altså en mere kompliceret og dyrere behandling. Det må desuden forventes, at private sædbankers virksomhed bliver påvirket, da det vil være sværere at rekruttere sæddonorer. Samtidig kan det anføres, at mange par på nuværende tidspunkt foretrækker anonym sæddonation. I lyset heraf samt at regeringen finder det vigtigt at prioritere den enkeltes selvbestemmelse på dette område, vil det efter regeringens opfattelse ikke være hensigtsmæssigt at fastsætte krav om, at sæddonation skal ske med kendt sæddonor.

2. Lovforslagets indhold

2.1. Gældende ret

Med hjemmel i § 20 i lov om kunstig befrugtning, jf. lovbekendtgørelse nr. 923 af 4. september 2006, er fastsat regler om sæddonors anonymitet. Det følger af § 14 i bekendtgørelse nr. 1724 af 21. december 2006 om kunstig befrugtning, at sæddonor skal være anonym for det modtagende par, den modtagende kvinde og barnet, ligesom donor ikke må få oplysning om parrets, kvindens eller barnets identitet.

Reglerne i lov om kunstig befrugtning finder alene anvendelse for behandling med kunstig befrugtning, der foretages af en læge eller under en læges ansvar, jf. lovens § 1, stk. 1. Af lovforarbejderne fremgår det, at ”inseminationer, der finder sted uden for en læges ansvarsområde, vil som hidtil ikke være lovreguleret. [...] Loven regulerer således ikke behandling for ufrivillig barnløshed, som måtte finde sted uden en læges medvirken. Det vil navnlig være insemination, hvor sæd indføres instrumentalt i en kvindes vagina. Denne behandling er så ukompliceret og let, at den kan udføres uden nogen form for lægelig eller sundhedsfaglig ekspertise. Der vil endvidere ikke være nogen reel mulighed for at efterforske og finde disse tilfælde. En retlig regulering af denne form for kunstig befrugtning, der ikke finder sted under en læges ansvar, er derfor ikke foretaget i lovforslaget.”

Ved Folketingets vedtagelse af lov om kunstig befrugtning var det således forudsat, at loven ikke udtømmende regulerer området for kunstig befrugtning, idet loven alene omfatter behandling med kunstig befrugtning i lægeligt regi.

Som følge af lovens anvendelsesområde gælder reglerne i bekendtgørelse for nr. 1724 af 21. december 2006 tilsvarende kun for behandling med kunstig befrugtning, der foretages af en læge eller under en læges ansvar. Bekendtgørelsens regler om sæddonors anonymitet gælder

således ikke for behandling med kunstig befrugtning, hvis der ikke er en læge involveret i behandlingen.

Af lovbemærkningerne til den nuværende bemyndigelsesbestemmelse i § 20 fremgår det, at ”bemyndigelsesbestemmelsen [...] sigter mod regulering af mere almen karakter for eksempel begrænsninger i forbindelse med mulighed for udvælgelse af donorsæd, således at der kun må foretages udvælgelse efter fysiske fremtoningspræg. Dette er i overensstemmelse med den nuværende praksis på området. Med hensyn til sæddonors anonymitet forudsættes det, at den hidtidige retstilstand opretholdes, hvorefter de etablerede sædbanker sikrer sæddonorerne fuld anonymitet, således at ingen, hverken sædbanken, barnet eller andre senere kan opsøge vedkommende. Tilsvarende er der fuld anonymitet for sæddonor med hensyn til oplysninger om, hvilke børn hans sæd har bragt til verden.”

Det vil således være i strid med lovgivningen om kunstig befrugtning at udføre behandling med kunstig befrugtning *i lægeligt regi* med sæd fra en kendt donor, eller hvis donationen åbner mulighed for, at barnet senere kan få oplysninger om sæddonors identitet.

Som det fremgår af lovforarbejderne, var det ved vedtagelsen af lov om kunstig befrugtning forudsat, at den hidtidige retstilstand med hensyn til donoranonymitet blev videreført. Det bemærkes hertil, at det – forud for vedtagelsen af lov om kunstig befrugtning – fremgik af Sundhedsstyrelsens faglige vejledning, at lægen ved valg af donorsæd kan lægge vægt på oplysninger om donor, som er saglige med henblik på at tilgodese modtagers ønske vedrørende det kommende barns fremtoningspræg, herunder vedrørende hudfarve, øjenfarve, hårfarve og højde, jf. vejledning nr. 15.120 af 22. december 1993 om kunstig befrugtning og anden reproduktionsfremmende behandling. Denne mulighed er videreført i de gældende regler. Efter de gældende regler kan lægen således – med henblik på at tilgodese modtagers ønske om etnisk eller familiær lighed – ved valg af donorsæd lægge vægt på oplysninger om donors hudfarve, øjenfarve, hårfarve, højde og vægt, jf. afsnit 7.1.6 i Sundhedsstyrelsens vejledning om lægers anvendelse af kunstig befrugtning og anden reproduktionsfremmende behandling (Sundhedsstyrelsen, december 2006).

Lovgivningen om kunstig befrugtning regulerer imidlertid som nævnt ovenfor ikke behandlingen med kunstig befrugtning *uden for lægeligt regi*. Lovgivningen om kunstig befrugtning hindrer således ikke, at der uden for lægeligt regi kan foretages behandling med kunstig befrugtning med sæd fra en kendt donor, eller fra en donor hvis identitet senere vil kunne blive kendt for modtager eller barnet (såkaldt ”åben donation”). Lovgivningen om kunstig befrugtning hindrer heller ikke, at der ved behandling med kunstig befrugtning uden for lægeligt regi gives oplysninger om sæddonor, herunder andre oplysninger end de i Sundhedsstyrelsens vejledning nævnte oplysninger om sæddonors fremtoningspræg.

2.2. Overvejelser og lovforslag

Den foreslåede ændring skaber mulighed for, at der både kan anvendes anonym og kendt sæddonor i lægeligt regi.

Regeringen ønsker at skabe valgfrihed i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning i lægeligt regi, således at sæddonoren i forbindelse med sæddonationen tager stilling til, hvorvidt der skal være tale om en anonym donation, og således at den enlige kvinde eller parret i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning tager stilling til, hvorvidt der skal anvendes en anonym eller kendt sæddonor. Begge parter sikres dermed selvbestemmelse og frihed til at træffe beslutning, om donationen skal ske anonymt eller ej. På denne måde kan sæddonors individuelle overvejelser og personlige holdninger imødekommes, samtidig med at den enlige kvinde eller parrets egne betragtninger og ønsker kan tilgodeses.

Med bestemmelsen indføres der ikke en offentlig oplysningspligt til barnet. Det vil således som hidtil bero på forældrene at fortælle barnet om dets ophav, da forældrene alt andet lige må være nærmest til at varetage barnets tarv og sikre dets trivsel. Det er regeringens opfattelse, at en offentlig medvirken i form af automatisk oplysningspligt eller lignende ikke vil være hensigtsmæssig for hverken sæddonor, barnet eller den samlede familie.

Det bemærkes, at der pågår overvejelser om lov om kunstig befrugtnings anvendelsesområde, som Folketinget snarest muligt vil blive inddraget i, når der foreligger et tilstrækkeligt grundlag herfor.

3. De økonomiske konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget forventes ikke at medføre væsentlige økonomiske konsekvenser for det offentlige.

4. De administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget forventes ikke at medføre væsentlige administrative konsekvenser for det offentlige.

5. De økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Idet der skabes valgmulighed mellem anonym og kendt sæddonation forventes lovforslaget ikke at medføre væsentlige konsekvenser for private sædbanker. Lovforslaget forventes ikke at medføre væsentlige konsekvenser for de private jordemoderklinikker.

6. De administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget forventes ikke at medføre administrative konsekvenser for erhvervslivet.

7. De administrative konsekvenser for borgerne

Ingen.

8. De miljømæssige konsekvenser

Ingen.

9. Forholdet til EU-retten

Ingen.

10. Hørte myndigheder og organisationer

[AFVENTER]

11. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for det offentlige	Lovforslaget forventes ikke at medføre væsentlige økonomiske konsekvenser for det offentlige.	Lovforslaget forventes ikke at medføre væsentlige økonomiske konsekvenser for det offentlige.
Administrative konsekvenser for det offentlige	Lovforslaget forventes ikke at medføre væsentlige administrative konsekvenser for det offentlige.	Lovforslaget forventes ikke at medføre væsentlige administrative konsekvenser for det offentlige.

Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Idet der skabes valgmulighed mellem anonym og kendt sæddonation forventes lovforslaget ikke at medføre væsentlige konsekvenser for private sædbanker. Lovforslaget forventes ikke at medføre væsentlige konsekvenser for de private jordemoderklinikker.	Idet der skabes valgmulighed mellem anonym og kendt sæddonation forventes lovforslaget ikke at medføre væsentlige konsekvenser for kommercielle sædbanker. Lovforslaget forventes ikke at medføre væsentlige konsekvenser for de private jordemoderklinikker.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Lovforslaget forventes ikke at medføre administrative konsekvenser for erhvervslivet.	Lovforslaget forventes ikke at medføre administrative konsekvenser for erhvervslivet.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Ingen	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Med den foreslåede bestemmelse skabes der mulighed for behandling med kunstig befrugtning i lægeligt regi med både anonym og kendt sæddonation. Anvendelse af kendt sæddonation forudsætter, at både sæddonor og den modtagende enlige kvinde eller det modtagende par forudgående samtykker hertil. Begge parter har dermed valgfrihed til at træffe beslutning, om donationen skal ske anonymt eller ej. Det sikres således, at sæddonors individuelle overvejelser og personlige holdninger kan tilgodeses, ligesom den enlige kvinde eller parrets egne ønsker kan imødekommes.

Det understreges, at de ændrede regler ikke kan få virkning for donorer, der efter de gældende regler har doneret anonymt. Det bemærkes desuden, at en sæddonor ikke kan dømmes som far til et barn, der med hans sæd er blevet til ved kunstig befrugtning af en anden kvinde end hans ægtefælle eller partner, hvis sæden er doneret med henblik på en læges anvendelse ved kunstig befrugtning eller til en offentlig eller privat sædbank, der opfylder sundhedsmyndighedernes krav til formidling af sæd, jf. børneloven nr. 460 af 7. juni 2001.

Med bestemmelsen indføres der ikke en offentlig oplysningspligt til barnet. Det vil således som hidtil bero på forældrene at fortælle barnet om dets ophav, da forældrene alt andet lige må være nærmest til at varetage barnets tarv og sikre dets trivsel. Det er regeringens opfattelse, at en offentlig medvirken i form af automatisk oplysningspligt eller lignende ikke vil være hensigtsmæssig for hverken sæddonor, barnet eller den samlede familie.

Sæddonation med kendt donor åbner for flere forskellige modeller for, hvorledes oplysninger og kontakt til sæddonor kan håndteres. Det vil således bero på aftalemæssige forhold mellem sæd-

donoren, sædbanken og den modtagende enlige kvinde eller det modtagende par. Dette sikrer den enkelte størst mulig selvbestemmelse.

Behandling med såkaldt åben donorsæd, hvor barnet, når det er fyldt 18 år, kan kontakte sædbanken for at få visse data, vil således fortsat kunne anvendes – fremover også i lægeligt regi. De registrerede data om sæddonor omfatter karakteristika så som øjenfarve, hårfarve, vægt, højde, uddannelse/ erhverv, blodtype samt en række oplysninger af medicinsk, helbredsmæssig og familiær karakter om donor og hans familie. Ved anvendelse af åben donorsæd kan sædbanken i dag desuden være behjælpelig med kontakt til donor.

Bestemmelsen giver også mulighed for, at der anvendes en donor, som den enlige kvinde eller parret selv kender. Herudover vil der være mulighed for, at sædbankerne, som leverer sæden til brug for behandlingen, kan anvende andre modeller vedrørende kendt donation, f.eks. mulighed for at forældrene eller barnet kan modtage oplysninger om donor før det 18. år.

Det vil fortsat være den behandlende læge, som skal rekvirere donorsæd til brug for behandlingen, således at det bl.a. sikres, at vævslovens regler overholdes.

De ændringer, som følger af den foreslåede bestemmelse, påvirker ikke de nugældende regler for egenbetaling for behandlingsforsøg med kunstig befrugtning. Omkostninger til køb af donorsæd i sygehusvæsenet vil fortsat skulle faktureres særskilt til patienten.

Den hidtidige bemyndigelse til indenrigs- og sundhedsministeren til at fastsætte nærmere regler om donation, anvendelse og opbevaring af donorsæd videreføres, ligesom bestemmelsen om at Sundhedsstyrelsen kan fastsætte sundhedsfaglige regler for donation, anvendelse og opbevaring af sæd, herunder med henblik på at forebygge overførsel af sygdomme, også videreføres.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 15. juli 2011.

Til § 3

Loven om kunstig befrugtning gælder ikke for Færøerne eller Grønland.

For Færøernes vedkommende kan loven – helt eller delvist – sættes i kraft ved kongelig anordning med de afvigelser, som de færøske forhold tilsiger.

For Grønlands vedkommende er kompetencen til at fastsætte regler på sundhedsområdet overgået til selvstyrets myndigheder.

Bilag

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering	Lovforslaget
<p>§ 20. Sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om donation, anvendelse og opbevaring af donorsæd.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Sundhedsstyrelsen bemyndiges til at fastsætte sundhedsfaglige regler for donation, anvendelse og opbevaring af sæd, herunder med henblik på at forebygge overførsel af sygdomme.</p>	<p style="text-align: center;">Forslag til Lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v.</p> <p style="text-align: center;">(Ændrede regler for sæddonation)</p> <p style="text-align: center;">§ 1</p> <p>I lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 923 af 4. september 2006, som senest ændret ved lov nr. 1546 af 21. december 2010, foretages følgende ændring:</p> <p>1. I § 20 indsættes før <i>stk. 1</i> som et nyt stykke:</p> <p>”Kunstig befrugtning med sæddonation kan finde sted med anvendelse af sæd fra en anonym sæddonor eller en kendt sæddonor. Ved anvendelse af en kendt sæddonor skal både sæddonor og den modtagende enlige kvinde eller det modtage par forinden samtykke her til.”</p> <p>Stk. 1-2 bliver herefter stk. 2-3.</p> <p style="text-align: center;">§ 2</p> <p>Loven træder i kraft den 15. juli 2011.</p> <p style="text-align: center;">§ 3</p> <p>Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de færøske forhold tilsiger.</p>